

تحلیل و گاهنگاری نسبی سنگ‌نگاره‌های نویافته زاگرس مرکزی (مطالعه موردی: دورود)

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۱۰/۲۰

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۱۲/۲۵

صحرا ساکی^۱

سعید رحیمی^۲

رضارضالو^۳

چکیده

انسان‌ها از دیرباز برای ثبت زندگی روزمره، باورها و اعتقادات خود، نقوشی را بر دیوار غارها و صخره‌ها ترسیم کرده‌اند. سنگ‌نگاره‌ها به‌عنوان مهم‌ترین شواهد باستان‌شناسی، اطلاعات ارزشمندی درباره سبک زندگی، ریشه‌های هنری و فرهنگی انسان‌ها ارائه می‌دهند. این پژوهش با هدف شناسایی و تحلیل سنگ‌نگاره‌های نویافته در شهرستان دورود استان لرستان انجام شده و تلاش می‌کند از طریق مطالعه تطبیقی این نقوش با دیگر سنگ‌نگاره‌های زاگرس مرکزی، به نمادشناسی و گاه‌نگاری نسبی آن‌ها بپردازد. یافته‌های پژوهش حاصل بررسی‌های میدانی و مستندنگاری نقوش جدید در چهار روستای چوبدر، شرشر، زاغه و سرنجه است که سپس از طریق مطالعات کتابخانه‌ای تحلیل و تطبیق داده شده‌اند. نتایج نشان می‌دهد این نقوش در ادوار مختلف پیش از تاریخ، تاریخی و اسلامی ایجاد شده‌اند و شباهت‌هایی با سنگ‌نگاره‌های زاگرس مرکزی مانند محوطه‌های بروجرد، گلپایگان و کوه‌دشت دارند. نقوش یافته‌شده شامل بز کوهی، نقوش انسانی، اسب، شتر و ابزارآلات بوده که به‌صورت ساده، نیم‌رخ و با استفاده از تکنیک‌های کوبشی و سایشی ایجاد شده‌اند. ابزارهای به‌کاررفته در خلق این نقوش نیز فلزی و سنگی بوده و سبک و تکنیک نقوش بسته به مکان خلق، تفاوت‌هایی نشان می‌دهد.

کلیدواژه‌گان: سنگ‌نگاره، نویافته، زاگرس مرکزی، دورود، هنر صخره‌ای، نقوش حیوانی

^۱ - کارشناسی ارشد باستان‌شناسی، دانشگاه هنر اسلامی تبریز، نویسنده مسئول Sahra.saki99@gmail.com

^۲ - دانشجوی دکتری باستان‌شناسی، دانشگاه محقق اردبیلی، Email: Saeed.rahimi3556@gmail.com این مقاله در زمانی منتشر می‌شود که

ایشان در اثر سانحه از دنیا رفته است. یادش گرامی!

^۳ - استاد گروه باستان‌شناسی دانشگاه محقق اردبیلی Email: R_rezaloo@uma.ac.ir